

Sygn. akt V AGa 22/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie:	SA Wiesława Namirska SA Katarzyna Żymełka (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej w D.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z 23 października 2019 r., sygn. akt XIII GC 320/19

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od powoda na rzecz pozwanej 10817 (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście) złotych z tytułu kosztów procesu:

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 18521 zł (osiemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia jeden) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Wiesława Namirska SSA Tomasz Pidzik SSA Katarzyna Żymełka

Sygn. akt V AGa 22/20

UZASADNIENIE

Powód A. S. wniósł 20 kwietnia 2019 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie pozew z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty elektronicznym postępowaniu upominawczym i zasądzenie nim na jego rzecz od pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w D. kwoty 208.418,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot: a) 164.599,06 zł od 12 listopada 2018 r., b) 43.819,12 zł od 21 stycznia 2019 r. oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że dochodzone należności wynikają z wystawionych przez niego faktur VAT, a pozwana – pomimo wezwań do ich zapłaty – ich nie uregulowała.

Starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do sądu właściwości ogólnej.

Pozwana nie złożyła w terminie odpowiedzi na pozew. Na rozprawie w dniu 23 października 2019 r. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu. Zakwestionowała zarówno istnienie roszczenia, jak i jego wartość, a także dołączone do pozwu faktury VAT. Podała, że faktury VAT nie zostały powodowi doręczone. Zaprzeczyła, że strony procesu zawarły umowę. Wskazała, że powód nie wykazał ani istnienia roszczenia ani doręczenia pozwanej faktur VAT, nie określił rodzaju umowy, rodzaju prac. Zarzuciła, iż w sprawie brak dowodu na wykonanie przez powoda zobowiązania, wysokość ustalonej ceny oraz brak dowodów na zawarcie umowy.

Wyrokiem z 23 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 208.418,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot: 164.599,06 zł od 12 listopada 2018 r. i 43.819,12 zł od 21 stycznia 2019 r. oraz kwotę 15.838 zł z tytułu kosztów procesu.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, iż pozwana była jednym z podwykonawców projektu realizowanego na rzecz (...) Spółki Akcyjnej, a powód realizował prace na rzecz pozwanej oraz kupował niezbędne do realizacji prac materiały. Wskazał, że strony łączyła umowa o roboty remontowe. Powód wystawił pozwanej dwie faktury VAT na dochodzone należności. Powód wezwał pozwaną do ich zapłaty. Pozwana na wezwanie nie odpowiedziała.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, iż pozwana – pomimo odebrania odpisu pozwu wraz ze zobowiązaniem jej w trybie art. 207 k.p.c. do wniesienia odpowiedzi na pozew – odpowiedzi na pozew nie złożyła. Sąd Okręgowy powołał treść art. 207 § 6 k.p.c. Podał, że pozwana uchybiła terminowi i nie wykazała braku zawinienia w tym uchybieniu. Nie uprawdopodobniła także, że uwzględnienie jej twierdzeń nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy ani nie uprawdopodobniła wystąpienia innych wyjątkowych okoliczności. Sąd pierwszej instancji twierdzenia pozwanej podniesione na rozprawie uznał za spóźnione, a tym samym nie odnoszące skutków procesowych. Ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o dowody i twierdzenia przedstawione przez powoda. Sąd pierwszej instancji wskazał, że powód wykazał wykonanie umowy załączonymi fakturami VAT, które zostały doręczone pozwanej, a pozwana je przyjęła i – aż do rozprawy – nie kwestionowała ich treści. Na tej podstawie Sąd Okręgowy domniemał fakt, iż pozwana zaksięgowała wystawione przez powoda faktury VAT, dokonała ich weryfikacji i uznała roszczenie powoda. Jako podstawę prawną roszczenia Sąd Okręgowy wskazał art. 647 k.c. w związku z art. 658 k.c. O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., a o kosztach procesu na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku złożyła pozwana i zarzuciła naruszenie:

- a) art. 207 § 6 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że przepis ten ma zastosowanie do zarzutów zgłoszonych przez pozwaną na rozprawie, podczas gdy jego treść nie daje sądowi uprawnienia do pominięcia zarzutów prawa materialnego;
- b) art. 231 k.p.c. poprzez wyprowadzenie domniemania faktycznego odnośnie zawarcia i wykonania umowy, zaksięgowania przez pozwaną faktur VAT, dokonania ich weryfikacji i uznania roszczenia – poczynionych wyłącznie na podstawie wystawienia przez powoda dokumentów księgowych (faktur VAT);
- c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę dowodów w postaci faktur VAT i błędne przyjęcie, że dokumenty te wykazują zawarcie umowy oraz że faktury VAT zostały doręczone pozwanej;
- d) art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powód – przedkładając jedynie faktury VAT i wezwanie do zapłaty – wykazał swoje roszczenie o zapłatę.

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Domagała się także zasądzenia od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód, w odpowiedzi na apelację, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę na skutek apelacji pozwanej, w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, zważył co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Pełnomocnik pozwanej na rozprawie zakwestionował istnienie roszczenia. Do pozwu zaś nie dołączono żadnych dokumentów, które potwierdzałyby to, że pozwana jest stroną umowę łączącą ją z powodem. Dołączone do pozwu dokumenty, a to faktury VAT i wezwanie do zapłaty, stanowią dokumenty prywatne powoda. Żaden z nich nie został podpisany przez pozwaną, a w toku rozprawy zostały one zakwestionowane jako mogące udowodnić istnienie i wysokość roszczenia. Powód, nie składając żadnych dowodów na poparcie swych twierdzeń, nie wykazał podstawy faktycznej i prawnej swego roszczenia.

Zgodnie z art. 253 k.p.c. jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego obowiązana jest okoliczność tą udowodnić, natomiast, jeżeli spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Wynika z tego, że okoliczności zawarte w treści faktur VAT powinien udowodnić powód, albowiem to on jest wystawcą tych dokumentów, a pozwana zakwestionowała istnienie roszczenia.

Z powyższych względów nie można było uznać, że powód wykazał, aby łączyła go z pozwaną umowa, za której wykonanie domaga się należności. Okoliczności tych nie potwierdzają przedłożone do pozwu dokumenty prywatne, które zakwestionowano.

Zasadnie zatem zarzuciła skarżąca, iż Sąd Okręgowy naruszył regulację art. 6 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c. Materiał dowodowy przedłożony przez powoda w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, przy stanowisku pozwanej zaprezentowanym na rozprawie, nie pozwalał bowiem na ustalenie, że strony łączy umowa, z której zobowiązań pozwana się nie wywiązała. Powód jako podmiot profesjonalny powinien wykazać należyłą staranność w tym, aby udowodnić swoje roszczenie. Powód zaś nie tylko nie wskazał w pozwie dowodów na okoliczność zawarcia z pozwaną umową oraz jej treści, ale również nie złożył na tę okoliczność wniosków dowodowych w toku procesu, pomimo tego, że taka możliwość istniała oraz zachodziła również taka konieczność, gdyż pozwana zakwestionowała istnienie roszczenia. Roszczenie to zaś, jak wywodził powód, wynikało z umowy.

Sąd Okręgowy niezasadnie w uzasadnieniu wyroku odniósł się do treści art. 207 k.p.c. Przepis ten dotyczy przygotowania rozprawy pod kątem uzyskiwania materiału faktycznego i dowodowego od stron i jego skoncentrowanej prezentacji jeszcze przed rozpoczęciem postępowania dowodowego, któremu poświęcona jest rozprawa. Regulacja zawarta w tym przepisie wskazuje jedynie na to, że w toku sprawy sąd ma możliwość zobowiązania stron do złożenia pism przygotowawczych. W rozpoznawanej sprawie nie doszło do takiego zobowiązania. Pozwana otrzymała pozew wraz z pouczeniem, że może złożyć pisemną odpowiedź na pozew. Z tego uprawnienia nie skorzystała. Dopiero pełnomocnik pozwanej, ustanowiony tydzień przed wyznaczonym terminem rozprawy, na rozprawie wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, kwestionując samo istnienie roszczenia oraz przecząc, iż strony łączyła umowa.

Pod względem przedmiotowym art. 207 § 6 k.p.c. ma zastosowanie do pomijania twierdzeń i dowodów. Odnosi się do twierdzeń faktycznych, jak i dowodów, a to sytuacji, w której strona powołuje dotychczas nieprzytoczone twierdzenia faktyczne, a wraz z nimi dowody służące ich wykazaniu. Natomiast pozwana nie przedstawiła na rozprawie twierdzeń faktycznych ani także nie złożyła żadnych wniosków dowodowych. Pozwana zaprzeczyła jedynie, że strony łączyła umowa, zakwestionowała istnienie roszczenia oraz wskazała, że nie otrzymała spornych faktur VAT. W odpowiedzi na takie stanowisko pozwanej, to na powodzie ciążył obowiązek wykazania zasadności dochodzonego roszczenia, czemu powód nie sprostał.

Powód złożył jedynie dwie faktury VAT oraz wezwanie pozwanej do zapłaty. Nie wykazał, aby pozwanej faktury VAT zostały doręczone. Nieprawidłowe były zatem ustalenia Sądu Okręgowego, iż pozwana otrzymała faktury VAT oraz wyprowadzone z tego faktu domniemanie zaksięgowania przez pozwaną faktur VAT, ich weryfikacji i uznania roszczenia powoda.

Faktura to dokument stwierdzający dokonanie objętej nim transakcji gospodarczej umożliwiający podjęcie czynności mających na celu sprawdzenie, czy świadczenie jest zasadne tak co do zasady jak i wysokości, i nie spełnia ze swojej istoty funkcji dokumentu umowy. Zobowiązanie bowiem wynika z wiążącej strony umowy stanowiącej podstawę stosunku zobowiązaniowego, a nie z treści faktury. Przyjęcie faktury z zamiarem dokonania czynności sprawdzających, a nawet jej zaksięgowanie nie stanowi oświadczenia woli przyjmującego, kreującego zmianę stosunku zobowiązaniowego lub jego powstanie, ani akceptującego wysokość świadczenia określonego jednostronnie przez wystawiającego fakturę. Przyjęcie faktury i jej zaksięgowanie (co w sprawie nie zostało wykazane) daje jedynie podstawę do potwierdzenia istnienia zdarzenia gospodarczego wynikającego z łączącej strony umowy, w sytuacji gdy pozwala na to materiał dowodowy sprawy. Z tych przyczyn dokument faktury nie stanowi dowodu istnienia i wysokości należności przysługującej powodowi. Także wezwanie do zapłaty, nawet odebrane przez pozwaną i nawet przy braku reakcji na to wezwanie, nie stanowi dowodu zawarcia przez strony umowy, jej treści, wysokości zobowiązania. Tym samym samo złożenie wezwania do zapłaty bez dalszych wniosków dowodowych wykazujących ewentualne stanowisko pozwanej zajmowane w odpowiedzi na to wezwanie, nie pozwalało na uznania roszczenia za wykazane.

Należy także zaznaczyć, że w pozwie nie przytoczono sposobu wyliczenia dochodzonego roszczenia. Wysokość należności wynikała jedynie z treści załączonych do pozwu faktur VAT, wystawionych przez powoda, przy czym ani z treści tych faktur, ani też z innych dowodów (których powód zresztą nie zawnioskował) nie wynikało, aby pozwana otrzymała te faktury. Na fakturach VAT brak jest podpisu pozwanej, brak jest także dowodów wysłania pozwanej tych faktur bądź doręczenia ich pozwanej w inny sposób. Co więcej w treści faktur VAT powód powołał nr zamówienia, jednakże samego zamówienia nie złożył. Powód w zasadzie ograniczył się do stwierdzenia, że należność z faktur VAT, pomimo wezwania pozwanej do zapłaty, nie została uregulowana. Do czasu zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji powód nie złożył żadnych innych wniosków dowodowych poza przedłożonymi w pozwie. Z tych ostatnich natomiast nie wynikało, przy stanowisku pozwanej, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy, a pozwana ma uregulować zobowiązanie. Żadne wnioski dowodowe nie zostały przez stronę powodową, oprócz dowodów dołączonych do pozwu, złożone. Skoro pozwana na rozprawie zakwestionowała dochodzone roszczenie, przecząc istnieniu podstawy zobowiązania, to powód był uprawniony do złożenia dalszych wniosków dowodowych na poparcie swoich twierdzeń dopiero w odpowiedzi na te zarzuty. Nic zatem nie stało na przeszkodzie, aby na rozprawie złożyć – wobec stanowiska pozwanej – wnioski dowodowe, tym bardziej, że w postępowaniu elektronicznym, na podstawie twierdzeń pozwu – niezmienionych w toku postępowania przed Sądem Okręgowym – nie doszło do uwzględnienia roszczenia.

Dodatkowo należy zauważyć, iż pełnomocnik powoda dostrzegając potrzebę wykazania roszczenia, skoro po zaprzeczeniu przez pozwaną, iż strony łączyła umowa oraz zakwestionowaniu zasadności i wysokości należności, wskazał, że: „uważa za zasadne aby umożliwić mu wykazanie okoliczności, którym pozwana przeczy”. Pomimo tego stwierdzenia nie złożył żadnych wniosków dowodów. Ponadto powód mając świadomość, że jego tezy i przywołane dokumenty nie stanowiły podstawy do wydania nakazu zapłaty, tym bardziej powinien powołać dodatkowe dowody, ale tego bezzasadnie nie uczynił. Wniosków dowodowych także nie przedstawił w odpowiedzi na apelację, a tym samym pomimo obciążającego go z mocy art. 6 k.c. ciężaru dowodowego, nie udowodnił roszczenia, którego dochodził.

Z podanych wyżej względów zaskarżony wyrok został zmieniony, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., przez oddalenie powództwa.

Zmiana rozstrzygnięcia co do istoty sporu skutkowałą też zmianą orzeczenia o kosztach procesu za pierwszą instancję, o których orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanej w wysokości 10.800 zł – ustalone na podstawie § 2 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22

października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na zasądzoną z tego tytułu kwotę składa się poniesiona przez pozwaną opłata od apelacji 10.421 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanej 8.100 zł – ustalone na podstawie § 2 punkt 7 i § 10 ust. 1 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji.

SSA Wiesława Namirska SSA Tomasz Pidzik SSA Katarzyna Żymelka